KRÓTKI PORADNIK

Jak mądrze wdrażać nowe technologie w projektach kulturalnych, społecznych i edukacyjnych

Zdarzyło ci się ostatnio, że szef twojej instytucji wrócił podekscytowany z modnej konferencji o nowych technologiach, z entuzjazmem informując cię, że do końca roku musisz stworzyć nową aplikację mobilną? A może okazało się, że jest pula środków, które trzeba szybko wydać na zbudowanie strony internetowej? Albo zbliża się czas rozliczenia grantu, w którym przewidzieliście stworzenie narzędzia technologicznego, by zapewnić sobie większą liczbę punktów w kategorii innowacyjności?

Zanim zdecydujesz się na tworzenie aplikacji mobilnej lub serwisu internetowego, które zapewnią, że twoja instytucja będzie nowoczesna, modna i innowacyjna, a tłumy nowych młodych odbiorców rzekomo zaczną szturmować wasze bramy, zatrzymaj się na chwilę. Poniżej znajdziesz kilka pytań, które mogą uchronić twoją instytucję przed nieprzemyślaną inwestycją, a tobie zapewnić czas na spokojny sen.

1. **Dla kogo i po co?**

2. **Jakimi środkami?**

3. **W jaki sposób?**

4. **Jak sprawdzić czy się udało?**

Dla kogo i po co?

Masz pomysł na narzędzie technologiczne? Zanim uznasz, że warto zainwestować czas i środki, zastanów się, czy istotnie jest ono atrakcyjne dla odbiorców twojej instytucji? Czy odpowiada na ich potrzeby? Czy będzie skutecznym sposobem na dotarcie do nowych użytkowników? Jeśli zdefiniowałeś grupę docelową, przyjrzyj się temu, jak wygląda jej stosunek do technologii. Ze względu na szum informacyjny wiele osób doświadcza przesytu danymi, ograniczając się tylko do tych narzędzi, które są im rzeczywiście przydatne w codziennym życiu. Twoje narzędzie będzie konkurować o uwagę odbiorców z innymi atrakcyjnymi produktami. Zanim zaangażujesz w jego produkcję zespół, spróbuj odpowiedzieć sobie na pytanie, czy i jak często korzystałabyś sama z tego narzędzia?

Zadaj sobie pytanie, kto jest odbiorcą tworzonego produktu? Przyszłymi użytkownikami twojego narzędzia mogą być twoi dotychczasowi odbiorcy lub całkiem nowa grupa.

dotychczasowi odbiorcy

- Kto jest odbiorcą instytucji? Co o nim wiesz? Czy korzysta on z technologii?
- Dlaczego ludzie korzystają z twojej oferty, co robią i czy produkt zmieni ich doświadczenie?

nowi odbiorcy

- Czy chcesz za pomocą produktu poszerzyć grupę odbiorców?
- Czy zdefiniowałeś grupę, do której chcesz dotrzeć? Jakimi kanałami zamierzasz to zrobić?

→ Zastanów się czy w danej grupie odbiorców istnieje zapotrzebowanie na twój produkt? Czy przeprowadziłeś badanie?

→ Co produkt zmieni w działaniu twojej instytucji i co chcesz osiągnąć?

→ Czy możesz osiągnąć cel za pomocą innych środków – taniej, szybciej, skuteczniej? Jaka jest przewaga tego produktu nad istniejącymi rozwiązaniami?

ważne wskazówki

- Zadbaj o to, by grupy odbiorców nie były określone zbyt szeroko lub abstrakcyjnie, nie definiuj ich wyłącznie pod względem wieku, odwołaj się do zainteresowań i zwyczajów twojej publiczności.
- Możesz zastosować proste i tanie metody określenia potrzeb odbiorców: przepytaj kilkunastu gości jednego z wydarzeń organizowanych przez instytucję, zasięgnij rady innych pracowników organizacji pracujących bezpośrednio z ludźmi.
- Stwórz kilka postaci (tzw. person) i wczuj się w ich rolę – czy czterdziestoletnia pani Stefania, pracująca w banku, która raz w miesiącu pojawia się na twoim wieczorku poetyckim, skorzysta z aplikacji mobilnej?

dowiedz się więcej

Arts Audiences: Insight
(przykład podziału grup odbiorców, w języku angielskim)
http://www.artscouncil.org.uk/media/uploads/pdf/arts_audience_insight_2011.pdf

Box – **Badanie oddziaływania na kapitał społeczny – jak badać potrzeby społeczności**
http://www.kapitalspoleczny.org/

Sztuka dla widza! Koncepcja rozwoju widowni. Wprowadzenie
http://www.art-impact.pl/attachments/file/sztuka_dla_widza_impact.pdf

Analiza potrzeb – pakiet edukacyjny PAJP cz. 5.
http://www.mlodziez.org.pl/sites/mlodziez.org.pl/files/publication/2565/pajp_v_www.pdf

Jakimi środkami?

Pracując w instytucji kultury, realizujesz jednocześnie wiele różnych projektów, podobnie jak twoi współpracownicy. Dlatego warto udzielić sobie szczerej odpowiedzi na pytanie czy macie niezbędną ilość czasu na stworzenie dobrze opracowanego narzędzia? Czy posiadacie wystarczające zasoby? Czy rytm pracy grantowej i program instytucji pozostawiają wystarczająco dużo miejsca na rzetelny proces tworzenia narzędzia technologicznego i jego testowanie? Czy poświęcone czas i energia przełożą się na efekty istotne z punktu widzenia misji instytucji?

Twoja organizacja ma określone cele statutowe i działalność programową. Projektując pracę nad narzędziem, uwzględnij następujące kwestie.

- Czy koncepcja planowanego produktu mieści się w strategii twojej instytucji?
- Czy instytucja jest gotowa zainwestować czas i zasoby ludzkie w przeprowadzenie pełnego procesu projektowego?
- Jakim zespołem dysponujesz, uwzględniając kompetencje techniczne i merytoryczne?
- Czy masz w zespole osobę, która może koordynować projekt? Czy istnieje możliwość zatrudnienia takiej osoby?
- Czy twoi współpracownicy chcą to robić? Skonsultuj pomysł z pracownikami różnych działów, zapytaj ich o zdanie.

Realizacja przedsięwzięcia wymaga również nakładów finansowych. Przy pozyskiwaniu środków i tworzeniu budżetu warto pamiętać o dwóch sprawach:

- Przeprowadź kalkulację kosztów w stosunku do rozmiaru i korzyści potencjalnej grupy odbiorców. Zastanów się czy opłaca się inwestować w produkt dla niewielkiej liczby osób.

- Zaplanuj środki na rozwój, utrzymanie oraz animowanie działań wokół produktu po jego uruchomieniu, a także dalszą promocję i budowanie społeczności.

ważne wskazówki

- Rozpocznij pracę od poszukiwań w internecie: jest bardzo prawdopodobne, że ktoś wpadł już na podobny pomysł, którym mógłbyś się zainspirować. Skorzystaj z doświadczeń innych instytucji, skontaktuj się z autorami podobnych projektów, na pewno odpowiedzą oni na twoje pytania i pomogą uniknąć błędów.
- Pracuj w zespole projektowym od początku realizacji produktu: dzięki swoim doświadczeniom projektanci i programiści pomogą spojrzeć na pomysł z innej perspektywy i zasugerują korzystne rozwiązania.

narzędzia i inspiracje

Zarządzanie projektem – Pakiet szkoleniowy 3

http://www.mlodziez.org.pl/sites/mlodziez.org.pl/files/publication/211/zarz_dzanie_projektem_pakiet_szkolenniowy_3_14401.pdf

Zarządzanie organizacją – Pakiet szkoleniowy 1i

http://www.mlodziez.org.pl/sites/mlodziez.org.pl/files/publication/210/pakiet_szkoleniowy_1_zarzadzanie_organizacja_pdf_33123.pdf

W jaki sposób?

Skoro sprawdziłeś wszystkie powyższe warunki i podtrzymujesz decyzję o wdrożeniu produktu, przed tobą konieczność wyboru najlepszego i najbardziej efektywnego sposobu pracy. Zastanów się czy na pewno chcesz tworzyć całkowicie nowe rozwiązanie? Być może ktoś już rozwinął narzędzie, którego możesz użyć, nie angażując tak dużych sił i środków własnej instytucji?

Większość organizacji nie zatrudnia na co dzień programistów i nie posiada działów odpowiedzialnych za nowe media. W takim wypadku trzeba rozpocząć współpracę z firmą.
Zwróć uwagę na kilka kwestii, które ułatwią waszą współpracę.

- Tworząc zapytanie ofertowe warto przygotować makietę, prototyp narzędzia (możecie do tego wykorzystać darmowe programy: http://pencil.evolus.vn/). Dzięki temu początkowe założenia będą mogły zostać przełożone na formę bliską gotowemu narzędziu.
- Uwzględnij w umowie podpisywanej z firmą możliwość wprowadzania poprawek. Ustal harmonogram tak, aby jak najszybciej otrzymać działającą wersję narzędzia, którą możesz przetestować – najlepiej z końcowymi odbiorcami. Wyznacz precyzyjnie terminy spotkań, poprawek i testów. Dzięki temu wykonawca będzie wiedział, w jaki sposób chcesz pracować.
- Powołaj zespół projektowy zawierający osoby zarówno z instytucji, jak też firmy realizującej projekt. Ustal system regularnych spotkań, aby projektanci i programiści możliwie często komunikowali się z osobami tworzącymi zawartość merytoryczną.
- Ustal wspólny język, wiele firm zatrudnia osoby, które czuwają nad wdrożeniem i będą się z tobą zrozumiale komunikować, ale niestety nie zawsze się tak dzieje.

- Czy skorzystasz z technologii używanej do tej pory przez twoich odbiorców? Jeśli nie, czy zdołasz ich przekonać do zmiany przyzwyczajeń?
- Czy warto skorzystać z rozwiązań bezpłatnych i udostępnionych na otwartych licencjach?
- Czy format danych i oprogramowanie jest otwarte? Czy będziesz miał pełną kontrolę nad danymi, gdy skończy się umowa lub przerwiesz współpracę z wykonawcą?
- Zastanów się jakie są prawne, technologiczne i finansowe konsekwencje zastosowania danej technologii.

Jeśli nie masz wystarczających środków na zatrudnienie firmy, zastanów się nad możliwością wykorzystania darmowych i prostych aplikacji (np. https://www.scirra.com/construct2) lub rozpoczęciem współpracy z wolontariuszami. Możesz spróbować zaangażować do projektu wykładowców lub studenckie koła zainteresowań.

ważne wskazówki

- Wybierając firmę, poszukaj studia mającego doświadczenie w twojej branży, poproś o portfolio, porozmawiaj z pracownikami, przekonaj się czy myślicie w podobny sposób.
- Upewnij się, że wybrana firma stosuje model pracy projektowej. Unikaj szybkich i gotowych rozwiązań, które niekoniecznie będą dopasowane do twoich potrzeb.
- Tworzone od podstaw i jednocześnie dobre rozwiązania technologiczne zazwyczaj nie są tanie. Sprawdź czy realizacja projektu będzie wymagała procedury przetargowej? Czy jesteś w stanie skonstruować kryteria przetargu w taki sposób, by liczyła się również jakość, a nie tylko cena?
- Zwróć uwagę na różne metodologie pracy projektowej i wybierz optymalne dla twojego projektu.

narzędzia
i inspiracje

Maszynownia. Zasilanie kultury: Blok projektowy i Blok IT

http://mik.krakow.pl/maszynownia-wiki/index.php?title=Strona_g%C5%82%C3%B3wna

DIY Development Impact & You (w języki angielskim)

http://diytoolkit.org/

Design Kit (w języki angielskim)

http://www.designkit.org/methods

Jak sprawdzić czy się udało?

O czym myślisz, gdy słyszysz słowo „ewaluacja”? Czy staje ci przed oczami tabelka w sprawozdaniu z projektu, której pola musisz zapełnić liczbami rzekomo oddającymi sedno działalności twojej instytucji? Praktyka często sprowadza ewaluację do przykrej konieczności niezbędnej do rozliczenia i zamknięcia projektu, chociaż w istocie dobrze pomyślana ewaluacja może służyć potrzebom twojego zespołu i instytucji. Istnieją zaawansowane metody badawcze, które możesz wykorzystać, ale pamiętaj, że warto mierzyć siły na zamiary. Czasem lepiej sięgnąć po proste sposoby nie wymagające dużych środków, których wyniki będą wystarczające dla twoich potrzeb

Pamiętaj o kilku podstawowych zasadach.

- Mierz rezultaty w odniesieniu do założonych celów, stosując odpowiednie metody.
- Prowadź ewaluację nie tylko po zakończeniu projektu, ale również w trakcie jego trwania.
- Stosuj ewaluację wewnętrzną na etapie wdrażania projektu, np. korzystając z opinii zespołu instytucji.
- Uwzględnij zasoby osobowe, czasowe i finansowe potrzebne do przeprowadzenia ewaluacji na etapie przygotowania projektu.
- Stosuj prototypy i działające wersje produktu z możliwością wprowadzania zmian i usprawnień – prowadź wstępną ewaluację na tym etapie.
- Pamiętaj, że ewaluacja służy tobie i twojemu projektowi, a nie grantodawcy lub komuś sprawdzającemu twoje działania.

Prowadząc ewaluację, możesz korzystać z różnych metod.

metody jakościowe

- narzędzia warsztatowe
- testy korytarzowe / odpytywanie użytkowników
- test Kruga

metody ilościowe

- ankiety
- popularne narzędzia analityczne (np. Google Analytics)
- liczenie użytkowników i zdarzeń
- liczenie produktów i pobrań

ważne wskazówki

- Korzystaj z doświadczeń innych instytucji opisanych w raportach i badaniach.
- Zachowaj ciągłość stosowanych metod, dzięki czemu będziesz w stanie dostrzec tendencje i porównać wyniki z różnych etapów realizacji projektu.
- Stosuj efekt skali – prowadzenie badań w pojedynkę zabierze wiele czasu, kilka osób wykona to samo zadanie o wiele szybciej.
- Nie musisz zatrudniać profesjonalnych badaczy, możesz zaangażować do projektu swoich kolegów, którzy na co dzień wykonują w instytucji zupełnie inne zadania. Przeprowadzenie prostej ankiety lub wywiadu z pewnością nie przekroczy ich kompetencji.

narzędzia i inspiracje

Miniporadnik ewaluacji dla realizatorów projektów Edukacji kulturalnej

http://stocznia.org.pl/wp-content/uploads/2014/04/Miniporadnik_ewaluacji_cc_by.pdf

Ewaluacja, jak to się robi? Poradnik dla programów PAFW

http://stocznia.org.pl/wp-content/uploads/2014/01/ewaluacja_podrecznik_pdf1.pdf

Test Kruga

http://www.kursusability.pl/kurs-usability/prototypowanie/makiety-funkcjonalne

Ewaluacja w pracy metodą projektu pakiet edukacyjny PAJP cz. 4

http://www.mlodziez.org.pl/sites/mlodziez.org.pl/files/publication/450/ewaluacja_w_pracy_pajp_czesc_4_pdf_35184.pdf

Poradnik powstał podczas spotkania grupy roboczej RemiksLab
w dniach 19–20 września 2015 roku Katowicach.

autorzy i autorki:
Aleksandra Janus (Centrum Cyfrowe)
Łukasz Kowalski (Ośrodek „Brama Grodzka –Teatr NN”)
Karolina Kryczka-Kowalska (Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN”)
Anna Miler (Stowarzyszenie Arteria)
Karol Piekarski (Medialab Katowice)
Joanna Zętar (Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN”)

kontakt:
remikslab@tnn.lublin.pl